

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **107899** (13) **C2**
(51) МПК

A23L 1/212 (2006.01)

A23L 3/40 (2006.01)

A23B 7/02 (2006.01)

A23P 1/06 (2006.01)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА ВІНАХІД

<p>(21) Номер заявки: а 2014 02948</p> <p>(22) Дата подання заявки: 24.03.2014</p> <p>(24) Дата, з якої є чинними права на винахід: 25.02.2015</p> <p>(41) Публікація відомостей про заяву: 10.06.2014, Бюл.№ 11</p> <p>(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 25.02.2015, Бюл.№ 4</p>	<p>(72) Винахідник(и): Петрова Жанна Олександрівна (UA), Снежкін Юрій Федорович (UA), Пазюк Вадим Михайлович (UA), Воронцов Микола Євгенович (UA)</p> <p>(73) Власник(и): ІНСТИТУТ ТЕХНІЧНОЇ ТЕПЛОФІЗИКИ НАН УКРАЇНИ, вул. Булаховського, 2, м. Київ, 03164 (UA)</p> <p>(56) Перелік документів, взятих до уваги експертизою: UA 29892 U, 25.01.2008 UA 45058 A, 15.03.2002 Снежкін Ю.Ф., Петрова Ж.О. Харчові порошки з рослинної сировини. Коасифікація, методи отримання, аналіз ринку// Біотехнологія. - 2010. - Т. 3. - № 5. - С. 43-49</p>
---	--

(54) СПОСІБ ОДЕРЖАННЯ ФІТОЕСТРОГЕННОГО ПОРОШКУ З НАСІННЯ РІПАКУ ТА МОРКВИ

(57) Реферат:

Винахід належить до способу одержання фітоестрогенного порошку з насіння ріпаку та моркви, що передбачає підготовку сировини, подрібнення та змішування овочевих компонентів, конвективне ступеневе сушіння сировини та подрібнення сушеного продукту. Насіння ріпаку з дозатора першої підготовчої ділянки подають у змішувач, куди одночасно з дозатора другої підготовчої ділянки подають нарізану на стружку моркву у співвідношенні 1:2, суміш перемішують, подрібнюють та направляють на сушіння, яке відбувається при температурі теплоносія 100 °С протягом 15-20 хв., а потім температуру знижують до 70 °С і досушують до кінцевої вологості 6-8 %, висушений матеріал охолоджують повітрям до 20 °С та подрібнюють ударним способом до одержання порошку дисперсністю менше 0,5 мм.

UA 107899 C2

Винахід належить до харчової та фармацевтичної промисловостей і може бути використаний в лікувально-профілактичному харчуванні.

Відомий спосіб одержання харчового порошку (Патент України 29892A, A23L 1/20, 25.01.2008, Бюл. № 2), який передбачає інспекцію, миття, подрібнення та змішування рослинних компонентів, гіротермічну обробку, ступеневе сушіння сировини та подрібнення сушеного продукту. Боби сої перед подрібненням замочують у теплій воді при температурі 45-50 °С протягом 60 хв. зі зміною води через 30 хв., промивають, заливають холодною водою, доводять до кипіння, проварюють 30 хв., промивають і подрібнюють разом з нарізаною морквою, попередньо бланшованою у воді при температурі 80 °С протягом 5 хв., або парю 10 хв.

Даний спосіб передбачає руйнування антипоживних речовин, що містяться в бобах сої, за рахунок чого покращується біологічна цінність сої та засвоєння її організмом.

Але процес руйнування антипоживних речовин сої, згідно з відомим способом, що здійснюється завдяки гіротермічній обробці бобів сої є довготривалим та енергоємним. Крім того, боби сої, що входять до композиційного харчового порошку, є переважно генетично модифікованими.

Відомо, що соя та ріпак містять у своєму складі велику кількість фітоестрогенів, які за своєю структурою подібні до людського гормону естрадіолу - найбільш активної форми естрогену. Фітоестрогени мають широкий спектр активності і залежно від дози проявляють як естрогенний, так і антиестрогенний ефект. Під час сушіння рослинної сировини під впливом теплової обробки, світла та кисню повітря втрачається до 90 % біологічно активних речовин. Високий вміст жиру сої та ріпаку не дозволяє довго зберігати продукцію за рахунок окислення жирів, що призводить також до руйнування інших поживних речовин. У представленому нами способі за рахунок поєднання насіння ріпаку та моркви вдалося запобігти окисленню жирів у процесі переробки та зберіганні готової продукції.

В основу винаходу поставлена задача створення способу одержання фітоестрогенного порошку з насіння ріпаку та моркви шляхом поєднання рослинних компонентів з високим вмістом фітоестрогенів, жирів та каротиноїдів, які є природними стабілізаторами та розробці енергоефективних режимів сушіння, що забезпечує отримання харчового порошку при максимальному збереженні біологічно активних речовин з продовженим терміном зберігання та мінімальних енерговитратах.

Поставлена задача вирішується таким чином, що у способі одержання фітоестрогенного порошку з насіння ріпаку та моркви, який передбачає підготовку сировини, подрібнення та змішування овочевих компонентів, конвективне ступеневе сушіння сировини та подрібнення сушеного продукту, згідно з винаходом, підготовлене насіння ріпаку з дозатора першої підготовчої ділянки подається у змішувач, куди одночасно з дозатора другої підготовчої ділянки надходить нарізана на стружку морква у співвідношенні 1:2, суміш перемішується, подрібнюється та направляється на сушіння, яке відбувається при температурі 100 °С протягом 15-20 хв., а потім температуру знижують до 70 °С і досушують до кінцевої вологості 6-8 %, висушений матеріал охолоджують повітрям до 20 °С та подрібнюють ударним способом до одержання порошку дисперсністю менше 0,5 мм.

Завдяки використанню в композиційному порошку моркви, яка є природним стабілізатором і містить каротиноїди, забезпечується стійкість ріпаку (40 % ліпідів) до окислення, що, у свою чергу, запобігає утворенню вторинних продуктів, які надають порошкам небажаного смаку і запаху та збільшують термін їхньої придатності до вживання. При цьому, у фітоестрогенному порошку з насіння ріпаку та моркви у процесі зберігання кислотне число практично не змінюється.

Розробка енергоефективних режимів конвективного сушіння сировини у дві стадії, що відбувається при температурі теплоносія 100 °С протягом 15-20 хв., а потім при температурі 70 °С до кінцевої вологості 6-8 %, дозволяє на 95 % зберігати фітоестрогени, ліпіди, каротиноїди та інші корисні біологічно активні речовини при зменшенні енерговитрат у процесі сушіння.

Спосіб одержання фітоестрогенного порошку з насіння ріпаку та моркви дозволяє одержувати високоякісний продукт без використання штучних стабілізаторів та гіротермічної обробки, що дозволяє зменшити енерговитрати на виробництво і тим самим забезпечити низьку собівартість кінцевого продукту та збільшити термін його зберігання.

Спосіб отримання фітоестрогенного порошку з насіння ріпаку та моркви здійснюється наступним чином.

Насіння ріпаку інспектують, миють, а потім з дозатора першої підготовчої ділянки подають у змішувач, куди одночасно з дозатора другої підготовчої ділянки подають попередньо підготовлену моркву, у співвідношенні одна частина насіння ріпаку і дві частини моркви,

перемішують, подрібнюють композиційну суміш та подають у сушарку. Сушіння підготовленої суміші здійснюється конвективним способом при температурі теплоносія 100 °С протягом 15-20 хв., після чого температуру теплоносія зменшують до 70 °С і досушують до вологості 6-8 %, подрібнюють ударним способом до отримання порошку дисперсністю менше 0,5 мм.

5   Приклад 1

Очищені від мінеральних домішок та домішок рослинного походження насіння ріпаку засипають у ємність з водою 18-20 °С, перемішують мішалкою, відпрацьовану воду зливають, з дозатора першої підготовчої ділянки подають у змішувач. Очищену моркву інспектують, миють, чистять, нарізають, а потім з дозатора другої підготовчої ділянки теж подають у змішувач у співвідношенні 1:2. Суміш перемішують, подрібнюють та направляють на сушіння.

10   Сушать при температурі теплоносія 100 °С протягом 15-20 хв., після цього температуру теплоносія зменшують до 70 °С для максимального збереження каротиноїдів та фітоестрогенів, досушують до кінцевої вологості 6-8 %. Висушений продукт охолоджують повітрям до температури 20 °С, подрібнюють ударним способом до одержання порошку дисперсністю менше 0,5 мм.

15   Приклад 2

Моркву інспектують, миють, нарізають на шматочки і бланшують у воді при температурі 80 °С протягом 5 хв. для запобігання окисленню каротиноїдів під час сушіння. Підготовлену моркву додають до попередньо підготовленого насіння ріпаку у змішувач, перемішують, подрібнюють.

20   Сушать при температурі теплоносія 100 °С протягом 15-20 хв., після цього температуру теплоносія зменшують до 70 °С для максимального збереження каротиноїдів та фітоестрогенів, досушують до кінцевої вологості 6-8 %. Висушений продукт охолоджують повітрям до температури 20 °С, подрібнюють ударним способом до одержання порошку дисперсністю менше 0,5 мм.

25   Спосіб одержання фітоестрогенного порошку з насіння ріпаку та моркви за прикладом 2 передбачає процес бланшування, який відбувається при температурі 100 °С, що призводить до додаткових енергетичних витрат, тому отримання порошку доцільно здійснювати за прикладом 1.

30

ФОРМУЛА ВИНАХОДУ

Спосіб одержання фітоестрогенного порошку з насіння ріпаку та моркви, що передбачає підготовку сировини, подрібнення та змішування овочевих компонентів, конвективне ступеневе сушіння сировини та подрібнення сушеного продукту, який **відрізняється** тим, що насіння ріпаку з дозатора першої підготовчої ділянки подають у змішувач, куди одночасно з дозатора другої підготовчої ділянки подають нарізану на стружку моркву у співвідношенні 1:2, суміш перемішують, подрібнюють та направляють на сушіння, яке відбувається при температурі теплоносія 100 °С протягом 15-20 хв., а потім температуру знижують до 70 °С і досушують до кінцевої вологості 6-8 %, висушений матеріал охолоджують повітрям до 20 °С та подрібнюють ударним способом до одержання порошку дисперсністю менше 0,5 мм.

35

40

Комп'ютерна верстка Л. Бурлак

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601